

Άγιος Ιωάννης ο Ταύρος

Ο μικρός ναός του Αγίου Ιωάννη στον Ταύρο, γνωστός και ως Άγιος Ιωάννης ο Ταύρος, βρίσκεται στη συμβολή των οδών Ταύρου και Παπάζογλου (οδός Ταύρου 8), στα βόρεια της νεώτερης, μεγάλης εκκλησίας του Αγίου Ιωάννη και σε επαφή με αυτήν.

Πρόκειται για μονόκλιτη, καμαροσκέπαστη βασιλική, με τρίπλευρη αψίδα ιερού στην ανατολική της όψη και τυφλά ημικυκλικά τόξα (αψιδώματα) εσωτερικά, ανά τρία σε κάθε μακρά πλευρά. Τα τόξα αυτά ήταν αρχικά δύο και αργότερα, σε μεταγενέστερη επέκταση του ναού προς τα δυτικά, όπου δημιουργήθηκε ένας ανοικτός στην πρόσοψη νάρθηκας, προστέθηκε και τρίτο. Στο εσωτερικό της, σώζονται λείψανα τοιχογραφιών, τα οποία έχουν χρονολογηθεί από τον Ορλάνδο¹ στον 18^ο αι. Εξωτερικά, καλύπτεται με επιχρίσματα (ασβέστη), εκτός από την πρόσοψη του νάρθηκα², στην τοιχοποιία του οποίου διακρίνονται αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη (spolia).

Ο ναός χρονολογείται στη μεταβυζαντινή περίοδο, την περίοδο δηλαδή της Τουρκοκρατίας –και πιθανότατα στον 18^ο αι., όταν χρονολογούνται και οι τοιχογραφίες του. Ο τύπος του, δηλαδή του μονόχωρου, δρομικού, καμαροσκέπαστου ναού, χαρακτηριστικός των μεταβυζαντινών χρόνων, αποτελεί την πολυπληθέστερη και πιο κοινή ομάδα εκκλησιών της Αττικής και ιδιαίτερα των περιοχών γύρω από την Αθήνα. Γενικότερα, τα μνημεία των χρόνων της Τουρκοκρατίας ήταν μικρών διαστάσεων συνήθως και ταπεινά κτίσματα. Στην περιοχή του

---

¹ Ο Αναστάσιος Ορλάνδος ήταν Έλληνας αρχιτέκτονας, αρχαιολόγος και ακαδημαϊκός. Υπήρξε ο σπουδαιότερος ερευνητής της ελληνικής αρχιτεκτονικής και ένας από τους θεμελιωτές της επιστήμης της βυζαντινής τέχνης στην Ελλάδα.

² Πιθανολογώ ότι η πρόσοψη του ναού καθαρίστηκε από τα επιχρίσματα σχετικά πρόσφατα, γιατί σε φωτογραφίες, όχι πολύ παλιές, διακρίνεται ασβέστης και στη δυτική πλευρά του ναού (πρόσοψη).

Ελαιώνα μάλιστα, συναντάμε μεγάλο αριθμό τέτοιων μικρών εκκλησιών (περισσότερες από 20). Στον ίδιο τύπο ανήκει και ο μικρός ναός του Εσταυρωμένου στον Ταύρο (κοντά στη νεώτερη, ομώνυμη, μεγάλη εκκλησία).

Η παρουσία αρχαίων αρχιτεκτονικών μελών στην τοιχοποιία του ναού υποδηλώνει πιθανότατα την ύπαρξη αρχαιοτήτων σε κοντινή απόσταση από το ναό. Σύμφωνα με τον Δ. Σούτο, στο βιβλίο του *Δήμος Ταύρου-Σελίδες από την ιστορία του*, «οι γεροντότεροι κάτοικοι αναφέρουν ότι η γύρω περιοχή έδινε την εικόνα νεκροταφείου με πολλά κυπαρίσσια κατά μήκος της οδού Ταύρου», ενώ ο ίδιος αναφέρει ότι «σε απόσταση 30 μ. περίπου από τον Ιερό Ναό του Άη-Γιάννη, κατά την εκσκαφή των θεμελίων του εργοστασίου-αλλαντοποιείου Γαζή, βρέθηκαν αρχαίοι τάφοι».

Πολλές είναι οι π α ρ α δ ό σ ε ι ς που υπάρχουν γύρω από το εκκλησάκι του Άη-Γιάννη του Ταύρου, που σε καμία περίπτωση βέβαια δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Στην πιο γνωστή αναφέρεται πώς ο μικρός αυτός ναός έδωσε το όνομα στην περιοχή. Σύμφωνα με αυτή την παράδοση, ένας ταύρος ξέφυγε από τα παλαιά σφαγεία, που βρίσκονταν σε κοντινή απόσταση, άρχισε να τρέχει και σταμάτησε σε μια πλατεία, όπου, σκάβοντας στο χώμα, βρήκε μια θαμμένη εκκλησία με την τοιχογραφία του Αγίου Ιωάννη. Από τότε η περιοχή ονομάζεται Ταύρος.

Μια άλλη ιστορία αναφέρει ότι το όνομά της η εκκλησία το πήρε από έναν μανιασμένο ταύρο, που οι Τούρκοι είχαν εκεί την εποχή της Τουρκοκρατίας για να ρίχνουν τους επαναστάτες Έλληνες της Αττικής.

Σύμφωνα με έναν τρίτο θρύλο, ο ίδιος ο Άη-Γιάννης μεταμορφωνόταν τα βράδια σε ταύρο και έβγαινε και έβοσκε γύρω από το μικρό εκκλησάκι.

Αργότερα, οι νεώτεροι κάτοικοι υποστήριξαν ότι αυτός ο μανιασμένος ταύρος ξέφυγε από τα κατσικάδικα, που βρίσκονταν στην περιοχή της Αγίας Αικατερίνης στα Κάτω Πετράλωνα, χώθηκε μέσα σ' αυτό το μικρό εκκλησάκι και ηρέμησε. Έτσι ο Δήμος πήρε τη σημερινή του ονομασία.

Την περίοδο πριν την εγκατάσταση των προσφύγων στην περιοχή του Ταύρου, ο μικρός ναός λειτουργούσε σαν ερημοκκλήσι χωρίς δικό του εφημέριο, μόνο την ημέρα που γιόρταζε, στις 29 Αυγούστου, ή κάθε φορά που ήταν να δοθεί μια ευχή. Τα χρόνια μετά την εγκατάσταση των προσφύγων, και συγκεκριμένα γύρω στο 1927, φαίνεται ότι αρχίζει να λειτουργεί σαν ενορία. Το 1952, λόγω του ότι οι κάτοικοι της ενοριακής περιφέρειας είχαν αυξηθεί, άρχισαν οι εργασίες ανέγερσης νέας μεγαλύτερης εκκλησίας, δίπλα στον μικρό ναό (σε επαφή με τη βόρεια μακρά πλευρά του), τα εγκαίνια της οποίας έγιναν στις 13 Μαρτίου 1955.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ορλάνδος Α.Κ., Μεσαιωνικά μνημεία της πεδιάδος των Αθηνών και των κλιτύων Υμηττού-Πεντελικού-Πάρνηθος και Αιγάλεω, ΕΜΜΕ τεύχ. Γ', Αθήναι 1933, 148, εικ. 196.

Πάλλης Γεώργιος, Τοπογραφία του αθηναϊκού τοπίου κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο: οικισμοί, οδικό δίκτυο και μνημεία, Θεσσαλονίκη 2009, 467, εικ. 246.

Ρωπαϊτού-Τσαπαρέλη Ζωή, Ο Ελαιώνας της Αθήνας. Ο χώρος και οι άνθρωποι στο πέρασμα του χρόνου, Αθήνα 2006, 93, 108-109.

Σούτος Δημήτρης, Δήμος Ταύρου. Σελίδες από την ιστορία του, Ταύρος 1983, 101-104.

Σωτηρίου Γ.Α., «Ο Ελαιώνας των Αθηνών», Ημερολόγιον του Οδοιπορικού Συνδέσμου, Έτος Β', εν Αθήναις, 1926, 172, 177.